

Становище на дисертацията:
„ИДЕНТИЧНОСТТА КАТО ФАКТОР ВЪВ ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА
НА ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ И КИТАЙ “
Мартин Миланов (Софийски Университет)

Дисертацията прави важно изследване на значима тема в съвременните международни отношения – ролята, мястото и въздействието на идентичността в отношенията между Европейския съюз (ЕС) и Китайската народна република (наричана по-нататък Китай). Това значение на политиката на идентичност върху взаимодействията между Китай и ЕС постепенно придоби известност през последното десетилетие и изглежда, че прониква в повечето от текущите актуализации в набора от политически инструменти на ЕС – от неговата индустриална политика до стремежите му за „отворена стратегическа автономия” в глобалния живот. И все пак, макар да има нарастващ интерес към променящите се модели на отношения между ЕС и Китай, все още липсва цялостно изследване на ролите, практиките и въздействието на идентичността върху тези взаимодействия. Такова внимание към идентичността подпомага идентифицирането на ясен и ясен набор от цели и цели. В това отношение дисертацията върши отлична работа за запълване на важна празнина в литературата за отношенията между ЕС и Китай. Това ясно показва възможностите и знанията на г-н Миланов. Дисертацията илюстрира убедително неговото разбиране на ключови рамки, разработки и подходи. Г-н Миланов очевидно умее да ангажира сложни идеи, техните истории и импликации; в същото време той е в състояние да ги насочи към обяснението на съвременните модели на международната политика. Ето защо общата ми преценка е, че дисертацията трябва да бъде приета с някои малки корекции (които съм посочил по-долу) и г-н Миланов да бъде приет за докторска степен.

Следващите параграфи описват подробно моята оценка на аргументацията на дисертацията, нейната аналитична и методологична структура и няколко

второстепенни въпроса, които г-н Миланов може да разгледа при бъдещото развитие на дисертацията си.

За да се оцени уместността, ефектите и работата на идентичността върху взаимодействията между Пекин и Брюксел, дисертацията предлага иновативен аналитичен модел, обединяващ променливи като исторически и културни норми и ценности, политическо намерение, структурни характеристики на актьорите и политика дискурси и разкази. Такъв хибриден аналитичен подход показва значителни прилики с еkleктичната рамка на анализа, поддържана от Peter Katzenstein and Rudra Sil в тяхната книга: *Beyond Paradigms: Analytical Eclecticism in the Study of World Politics* (Palgrave, 2010). Аналитичната рамка на дисертацията се стреми да допринесе смислено за обяснението и разбирането на ефектите от идентичността върху отношенията на Китай с ЕС в по-широк план. В същото време аналитичната рамка, разработена в дисертацията, предоставя красноречив ангажимент със съответните теоретични перспективи и подходи, разработени за ангажиране на международните актьори както на ЕС, така и на Китай. Като казах това, единствената ми препоръка е, че аналитичната рамка – макар и хибридна, трябваше да бъде по-категорична по отношение на склонността си към конструктивистката школа на международните отношения. По-голямата част от учените и перспективите, на които дисертацията разчита за своя анализ (като Ted Hopff и Alexander Wendt), са едни от по-видните поддръжници на конструктивизма в изследването на световните дела. Това е второстепенна точка, но по-ясното контекстуализиране на конструктивистката наклонност на аналитичната рамка на дисертацията само ще подобри нейната съгласуваност.

Методологично, дисертацията се стреми да разгърне подход със смесени методи, който се стреми да внесе прозрения от качествени и количествени данни, за да прецени динамиката, ефектите и въздействието на идентичността върху взаимодействията между ЕС и Китай. Подобно сравнително изследване е значително подобро чрез смислено концептуално определение на термини като идентичност/национална идентичност в теорията на международните отношения

и след това ангажиране в процеса на проследяване на еволюцията на понятията „китайска“ и „европейска“ идентичност. Трябва да се отбележи, че подобно концептуално разопаковане е неизбежно бегло и съкратено, тъй като оценката на сложността, нюансите и еволюцията на всяка една от тези концепции не е в основата на изследването на дисертацията. Въпреки този момент, дискусията и формулирането на ключовите концепции, представени в дисертацията, бяха убедителни и демонстрираха осъзнаване на нюансите както на концепцията за идентичност, така и на нейните китайски и европейски итерации. Може би въпрос, който би могъл да бъде разгледан в контекста на концептуалната рамка на идентичността – както в нейните международни, така и в национални варианти – е сравнителна оценка на сродни понятия като власт, лидерство, статус и т.н. Тези сродни понятия предоставят традиционните инструментариум за обяснение и разбиране на взаимодействията между международни актьори. Контекстуализирането на тези сродни термини би подпомогнало фокусирането на анализа и би повишило прецизността на ключовата концепция за идентичност. Това е особено уместно, особено че понятията за твърда и мека сила, например, се използват като променливи на идентичността; и родствените термини на „стратегическата култура“, разработени от Ian Johnston [цитирано в дисертацията на стр. 37] се използват като стилистична вариация на идентичност.

В следващ методологичен ход дисертацията предприема набор от подробни казуси на проблемни области (като регионални взаимодействия и външен обхват) или специфични двустранни и/или многостранни отношения (като отношения в международни организации и конкретни държави и части на света). Тази изчерпателна паралелна оценка, предоставена от казусите, предоставя подробна и обмислена оценка на способността на идентичността да оформя, рамкира и оказва влияние върху политическите резултати в отношенията между ЕС и Китай.

Както вече посочих, въпреки че намирам аналитичната рамка, подхода и методологията на дисертацията за убедителни, има един съществен коментар по отношение на нейния аргумент, който трябва да бъде посочен. Надявам се, че това

може да предостави ползотворна отправна точка за бъдещ анализ и развитие на темите на тази дисертация.

- Имайки предвид темата и проблемите, дискутирани в дисертацията, очакванията ми бяха, че тя ще въведе в разговор както западни (англофонски и други), така и китайски (различен набор от синофонски) перспективи. И докато дисертацията със сигурност отразява познаването на предишния набор от стипендии, има недостиг на ангажираност с китайски източници и/или стипендия, която се основава на китайски перспективи и интерпретации на ключовите концепции и променливи в дисертацията. Например текущата концептуализация на международната идентичност на Китай е тясно свързана с развитието на представата и практиката на *yinlingzhe* (водеща сила/водеща държава) през последните 15 години. Еволюцията на концепцията за *yinlingzhe* е централна за артикулирането на международния обхват на Китай и неговото продължаващо преформулиране на неговата стратегическа култура. Това е отразено и в появата на зараждащи се школи по китайски международни отношения (и голяма част от тази стипендия вече е преведена и е достъпна на английски). Например, работата на Qin Yaqing (когото дисертацията споменава мимоходом) е централна за появата на "relational" подход към международната политика (както в Китай, така и в световен мащаб; повечето от неговите идеи са събрани в Qin Yaqing, *A Relational Theory of World Politics* (Cambridge University Press, 2018). Опирайки се на историческите и настоящите международни отношения на Китай, Qin твърди, че вместо чрез международната идентичност, взаимодействията на Китай с други международни се обясняват по-смислено чрез различните „роли“, които Китай и неговите събеседници приемат в контекста на техните отношения. В това отношение идентичностите не се формират преди момента на взаимодействието, а възникват в самия контекст на взаимоотношенията и се променят/развиват в съответствие с ролите, които Китай и неговите партньори поемат. По същия начин Yan Xuegong развива "реалистична теория" за международните отношения с китайска

характеристи ка (повечето от неговите идеи са събрани в Yan Xuetong, *Ancient Chinese Thought, Modern Chinese Power* [Princeton University Press, 2013]). Теорията на Yan за „моралния реализъм“ насочва вниманието към противоречието между идентичността на Китай като „развиваща се страна“ и настоящите ѝ стремежи да стане *yinlingzhe* (водеща сила/водеща държава). Ангажираността с китайски концепции, идеи и рамки на обяснение би допринесла значително за еволюцията и развитието на аналитичната рамка на дисертацията и вероятно би подпомогнала развитието на новаторски теоретичен подход, обединяващ западните и китайските перспективи и подходи.

Както вече подчертах, този съдържателен коментар е само предположение за бъдещото развитие на идеите, развити от г-н Миланов в дисертацията. В това отношение бих искал да го поздравя за подробното и обмислено изследване на ролята, която играе идентичността в развитието на отношенията между ЕС и Китай.

Емилиан Кавалски